

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1719

av Erik Ullenhag (FP)

Fortsatt arbete mot antiziganism och för romsk inkludering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bekämpandet av antiziganism och diskriminering.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spridning av vitboken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spridning av olika metoder för romsk inkludering.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler brobyggare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om romsk delaktighet och romskt civilsamhälle.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhetsinsatser för romska kvinnor, män, flickor och pojkar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om språk och utbildning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en romsk språk- och kulturinstitution.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i övrigt om fortsatt arbete mot antiziganism och för romsk inkludering.

Motivering

Sverige har en mörk historia när det gäller behandlingen av romer och resande. Den första delen av 1900-talet handlade om ren rasideologi som i sin yttersta form gick ut på

att romer inte borde leva i Sverige. Romska mödrar fick inte ta del av mödrahälsovård och sterilisering användes för att de romska generna inte skulle föras vidare. Under andra delen av 1900-talet suddades rasideologin sakta bort och ersattes av välfärdssamhällets kartläggningar och övervakning. Samhällsinsatser för att hjälpa romerna sattes in men det gjordes utan samråd med dem som skulle beröras av åtgärderna. Romer ansågs helt enkelt inte förstå sitt eget bästa.

Även idag utsätts romer och resande för diskriminering och fördomar. Många romer upplever ett utanförskap och romers levnadsvillkor är idag ofta sämre än för befolkningen i övrigt. Utanförskapet och diskrimineringen är särskilt allvarlig inom områden som utbildning, arbete, bostad, hälsa, social omsorg och trygghet. Vidare diskrimineras många romer i sin vardag och det finns fortfarande en antiziganism som återkommande gör sig påmind.

Okunskap om romer och resande och om de övergrepp och kränkningar de har utsatts för bidrar till att lägga den största delen av skulden för nuvarande utanförskap hos den romska gruppen. Den bristande kunskapen upprätthåller en förtroendeklyfta som är vanligt förekommande mellan romer och det övriga samhället.

Den tidigare regeringen vidtog en rad insatser för att förbättra situationen för Sveriges romer och resande. I februari 2012 beslutades om en strategi för romsk inkludering åren 2012–2032. Det övergripande målet i strategin är att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom. I maj 2012 behandlades strategin i riksdagen. Cirka 60 miljoner kronor avsattes för arbetet åren 2012–2015.

Vidare tog den tidigare regeringen fram Vitboken om övergrepp och kränkningar av romer under svenskt 1900-tal. Vitboken visar tydligt hur illa romer och resande behandlats av samhället under hela 1900-talet. Arbetet med vitboken har spelat en viktig roll för arbetet med att överbrygga förtroendeklyftan mellan den romska minoriteten och majoritetssamhället.

Dessutom tillsattes våren 2014 en kommission mot antiziganism under ledning av Thomas Hammarberg. Kommissionen, som ska ta krafttag mot antiziganism i samhället, har också fått i uppdrag att ta fram skolmaterial baserat på nämnda vitbok samt sprida materialet. Vidare fick Datainspektionen våren 2014 i uppdrag att undersöka om det förekommer olaglig registrering av romer eller personer av annat etniskt ursprung inom socialtjänsten och bostadsmarknaden. Mot bakgrund av Skånepolisens register över ca

5000 romer arbetar en rad myndigheter (DO, JK, JO och SIN) med frågor relaterade till registerskandalen.

Det är tydligt att det påbörjade arbetet mot antiziganism och för romsk inkludering måste fortsätta. Under 2015 bör, vid sidan om pågående insatser, vidtagna åtgärder inom ramen för strategin för romsk inkludering utvärderas och ett gediget tankearbete för insatser och åtgärder för kommande år måste ta vid. Det fortsatta arbetet under 2015 liksom framöver bör bestå av ett antal centrala delar:

Bekämpandet av antiziganism och diskriminering

Fortsatta satsningar mot antiziganism och diskriminering behövs även framöver.

Kommissionen mot antiziganism gör ett viktigt arbete och dess arbete och slutsatser måste spridas. Diskrimineringsombudsmannen kan spela en viktig roll i arbetet för att bekämpa diskriminering av romer och resande. Skolor är centrala i arbetet mot olika former av intolerans, såsom antiziganism, och skolpersonal behöver stöd i arbetet med att bemöta intolerans och fördomar. Samhället måste reagera kraftfullt mot hatbrott.

Spridning av vitboken

Den mörka och hittills okända historien om behandlingen av romer och resande under svenskt 1900-tal som framkommer i vitboken måste fortsätta att spridas till olika delar av samhället. Centralt är uppdraget till kommissionen mot antiziganism som innebär att kommissionen ska ta fram skolmaterial baserat på vitboken och därefter sprida material till bl.a. skolor.

Spridning av olika metoder för romsk inkludering

I samband med att strategin för romsk inkludering antogs utsåg den tidigare regeringen fem pilotkommuner som under åren 2012–2015 får statsbidrag för att arbeta med frågor om romsk inkludering. Pilotkommunerna, som arbetar på olika sätt, har tagit fram metoder och arbetssätt för romsk inkludering. Dessa metoder bör i högre utsträckning spridas vidare till andra kommuner för att tjäna som inspiration. Även myndigheter som varit involverade i arbetet med strategin, t.ex. Arbetsförmedlingen, har utarbetat metoder som kan vara användbara för andra myndigheters arbete. Centralt är att arbetssätten och metoderna för romsk inkludering på nationell och kommunal nivå införlivas i verksamhetens ordinarie strukturer och arbete. Satsningarna får inte bli till kortsiktiga projekt utan måste bli långsiktiga.

Fler brobyggare

Metoden med brobyggare, som har romsk språk- och kulturkompetens, har visat sig fungera och har gett resultat inom ramen för de områden där brobyggarsatsningar gjorts dvs. förskola, skola och Arbetsförmedlingen. Som exempel kan nämnas att Arbetsförmedlingen uppskattar att brobyggareverksamheten bidragit till 297 nyinskrivningar under 2013 och att 86 personer av dessa kommit ut i arbete. Pågående satsningar avseende brobyggare inom hälso- och sjukvården liksom socialtjänsten är också av stor vikt. I det fortsatta arbetet bör brobyggareverksamheten som arbetsmetod utvecklas vidare och spridas till fler kommuner och myndigheter.

Romsk delaktighet och romskt civilsamhälle

I allt arbete för romsk inkludering är romsk delaktighet och romskt inflytande centralt. Förtroendeklyftan mellan romer och det offentliga liksom samhället i stort måste minskas. Inom myndigheter och kommuner pågår utvecklingsarbete avseende olika former för samråd och dialog med romska företrädare som måste spridas vidare. Det är också viktigt att skapa förutsättningar för att möjliggöra för det romska civilsamhället att engageras i arbetet.

Jämställdhetsåtgärder

Det behövs fortsatta jämställdhetsåtgärder, och konkreta insatser som är relevanta för jämställdheten mellan romska kvinnor och män samt flickor och pojkar bör vidtas.

Språk och utbildning

Utbildning är en av de viktigaste faktorerna för att nå bättre levnadsvillkor för den romska befolkningen. En del av detta är att främja utveckling och produktion av läroverktyg på samtliga varieteter av romani chib för barn, unga och vuxna.

Skolverkets läromedelssupplement om romsk kultur, språk, religion och historia bör spridas och tillgängliggöras i större utsträckning.

En romsk språk- och kulturinstitution

Framöver finns behov av att skapa en romsk nationell språk- och kulturinstitution. Institutionen ska kunna tjäna som ett forum och samlingsplats för romsk kultur och

historia men också ett kunskapscentrum avseende utbildning och spridande av romsk kultur och språk. Regeringen bör därför ta initiativ till en utredning om tillskapandet av en romsk språk- och kulturinstitution. Utredningen ska genomföras i nära samråd med det romska civilsamhället.

Erik Ullenhag (FP)